ภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครั้งที่ 1/2556
เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมด้านการเรียนการสอนและการวิจัย
หัวข้อ การพัฒนาแนวทางเรียนการสอนภาคปฏิบัติ : ถอดบทเรียนการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง Clinical Teaching Workshop **และ ประเมินผลการสอบ** OSCE (1)
วันพุธที่ 20 กุมภาพันธ์ 2556 เวลา 12.00-13.30 น. ห้อง 801/1

++++++++++++++

อาจารย์ ดร.อรุณรัตน์ ศรีจันทรนิตย์ ประธานคณะกรรมการจัดการความรู้ของภาควิชาฯ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งนี้ คือ เพื่อที่จะสรุปเนื้อหากิจกรรมที่เคยถอดบทเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติไปในปี 2555 ออกมาเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นไปในแนวทางเดียวกันของภาควิชาการพยาบาลกุมารฯ เนื่องจากในการประกันสุขภาพของคณะฯ เกี่ยวกับการจัดการความรู้ต้องการแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ประธานฯ จึงได้เสนอให้ผู้เข้าประชุมร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อดีหรือข้อเสีย ปัญหาที่พบ รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการสอบ OSCE ที่มีการปรับวิธีการใหม่ คือให้นักศึกษาดูวิดีโอเกี่ยวกับ procedure ต่างๆ ด้วยตนเอง และสอบก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ (Pre-OSCE) ซึ่งเป็น Procedure เดียวกับที่ต้องสอบ OSCE ภายหลังสิ้นสุดวิชาปฏิบัติ มีอาจารย์แสดงความคิดเห็นหลากหลาย เกี่ยวกับประโยชน์ และการให้คะแนนการสอบ Pre-OSCE ดังนี้

- ผศ. ยุวดี ได้กล่าวถึงข้อดีของการสอบ OSCE ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ จริงว่าส่งผลให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นมากขึ้น นักศึกษาส่วนใหญ่ประเมินว่ามีความพึงพอใจในส่วนที่อาจารย์มีการสอนสรุปหลังสอบ OSCE และบอกข้อผิดพลาดทำให้สามารถนำมาปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนอาจารย์ยุวดีกล่าวว่าไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่ไม่มีการสอบ pre-OSCE เนื่องจากจะมีการสอนสาธิตและฝึกปฏิบัติในระยะเวลาที่เท่ากัน แต่อาจต่างกันในส่วนของการที่ต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมห้องสอบเพิ่มขึ้น
- อาจารย์สมหญิงกล่าวว่า การสอบจะทำให้นักศึกษาตื่นเต้นและกดดันเนื่องจากมีระยะเวลาจำกัด นอกจากนี้ลักษณะการสอนยังมีความแตกต่างกัน อีกทั้งฐานการให้สารน้ำยังถูกยุบไปอีกด้วย ซึ่งการที่นักศึกษาประเมินผลว่าดีนั้นยังไม่เพียงพอ ควรที่จะประเมินความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อการปฏิบัติของนักศึกษาด้วย นอกจากนี้อาจารย์สมหญิงได้เสนอให้นำคะแนนดิบหรือค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการสอบ OSCE มาเปรียบเทียบกันเพื่อประเมินประสิทธิผลที่ได้จากการจัดให้มีการสอบ pre-OSCE

- อาจารย์วัลยาเสนอให้ดูจำนวนนักศึกษาที่สอบไม่ผ่านว่าทั้งก่อนและหลังมีความแตกต่างกันหรือไม่
- อาจารย์อรุณรัศมีพบว่าจากการสอบครั้งสุดท้าย ในกลุ่ม 2.2 นักศึกษาสอบ OSCE ไม่ผ่านจำนวนมากขึ้น ในส่วนนี้จึงอาจเกี่ยวข้องกับความสนใจของนักศึกษาเฉพาะบุคคลมากกว่า อย่างไรก็ตาม อาจารย์อรุณรัศมีและอาจารย์เบญจมาศเห็นด้วยกับการจัดให้มีการสอบ pre-OSCE ต่อไป เนื่องจากเห็นพัฒนาการของนักศึกษาในการปฏิบัติได้ดีขึ้น
- อาจารย์อัจฉรากล่าวว่ายังไม่เห็นความแตกต่างของการปฏิบัติทั้ง 2 วิธี นักศึกษายังมีปัญหาในการปฏิบัติไม่ได้เหมือนเดิม

ทั้งนี้อาจารย์สมหญิงได้แสดงความคิดเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษามีการปฏิบัติที่ถูกต้องมากขึ้นนั้นอาจขึ้นกับการมีประสบการณ์มาก่อนจากหอผู้ป่วยอายุรศาสตร์หรือศัลยศาสตร์ นอกจากนี้ในการคิดคะแนน pre-OSCE และ post-OSCE อาจารย์อาภาวรรณเสนอให้คิดคะแนน pre-OSCE เป็น 0 เนื่องจากเป็นส่วนที่ทำให้นักศึกษาได้คะแนนรวมน้อยลง อีกทั้งการสอบ pre-OSCE เป็นเพียงการจดจำและนำมาปฏิบัติเท่านั้น ขณะที่อาจารย์ฉันทิกาและอาจารย์สุดารัตน์กล่าวว่าการคิดคะแนนจะช่วยสร้างความกระตือรือร้นให้นักศึกษา อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการคิดคะแนนสอบ pre-OSCE ยังไม่ได้ข้อสรุป ประธานฯ จึงเสนอให้นำไปปรึกษาในการสัมนาภาคฯ ต่อไปเพื่อหาข้อสรุป

นอกจากนี้ อาจารย์สมพรได้เสนอแนะแนวทางในการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติก่อนสอบอย่างเต็มที่โดยกำหนดให้นักศึกษาต้องสอบให้ผ่านภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจารย์วีรยากล่าวว่าในกรณีที่นักศึกษาทำคะแนนได้ไม่ถึง 4 คะแนนจะไม่ให้ขึ้นฝึกปฏิบัติจริงบนหอผู้ป่วย ดังนั้นอาจารย์จะต้องเสียสละอยู่กับนักศึกษาและฝึกปฏิบัติจนกว่าจะผ่าน ขณะที่อาจารย์สมหญิงกล่าวว่าในการสอนสาธิตแบบเดิมนั้นนักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติจนกว่าจะปฏิบัติได้เช่นกัน แต่หากเป็นการสอบ pre-OSCE เวลาที่จำกัดอาจส่งผลให้นักศึกษากดดันและทำไม่ได้

ในส่วนของปัญหาที่พบจากการคุมสอบ OSCE ในฐาน suction อาจารย์ภัทรนุชพบว่านักศึกษามีความสับสนเกี่ยวกับค่าแรงดันในการดูดเสมหะของเด็กแต่ละช่วงวัย โดยนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใจว่าเด็กอายุตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปจะใช้แรงดันในการดูดเสมหะที่ 80-100 มม.ปรอท ซึ่งในเรื่องนี้ อาจารย์สมหญิงได้สรุปว่าจากหลักฐานข้อมูลงานวิจัยที่ใช้อ้างอิงเรื่องค่าแรงดันในการดูดเสมหะนั้น ไม่ได้ระบุถึงอายุของเด็กไว้อย่างชัดเจน จึงต้องใช้ค่าเฉลี่ยในระดับกลางของแรงดันโดยสรุปได้ คือ **วัยทารก (0-1 ปี) แรงดันที่ใช้ดูดเสมหะ 60-80 มม.ปรอท วัยเด็กเล็ก (1-5ปี) แรงดันที่ใช้ดูดเสมหะ 80-100 มม.ปรอท วัยเด็กโต (มากกว่า 5ปี) แรงดันที่ใช้ดูดเสมหะ100-120 มม.ปรอท** ทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มหรือลดค่าแรงดันได้ความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ เช่น ผู้ป่วยเด็กมีเสมหะเหนียวข้นมาก ผู้ป่วยเด็กตัวเล็กมาก เป็นต้น

นอกจากนี้ ประธานฯ ได้เล่าถึงการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ Clinical teaching ที่คณะฯจัดขึ้น โดยยกตัวอย่างเรื่อง การกระตุ้นให้นักศึกษาคิดในช่วงระยะเวลาสั้นๆ การ feedback และการตั้งคำถามการสอนให้นักศึกษารู้จักคิดโดยการตั้งคำถามที่ไม่คุกคาม ไม่ทำให้นักศึกษากลัวและสามารถตอบได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยใช้อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาเท่ากับ 1/6 อีกทั้งการสอนส่วนใหญ่เน้น procedure มากกว่า จึงมีการสอนข้างเตียงน้อยมาก ดังนั้น จึงต้องมีการวางแผนในการสอนให้เหมาะสม นอกจากนี้ประธานฯ ได้ยกตัวอย่างคำพูดที่เหมาะสมในการนำไปใช้กับนักศึกษา ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิค I-message คือ การใช้คำพูดที่แสดงถึงความต้องการหรือความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษามากกว่าการตำหนิ การใช้เหตุผลแทนอารมณ์ การพูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวล ทำให้นักศึกษารู้สึกดีและมีคุณค่า การใช้ positive feedback การชมเชยด้วยความจริงใจ ระบุเรื่องที่ชมเชยให้ชัดเจน ให้เวลานักศึกษาได้คิด และไม่ลืมที่จะกระตุ้นและชมเชย สำหรับนักศึกษาที่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง โดยเทคนิคในการสอนบนหอผู้ป่วยยังมีอีกมากมายซึ่งผู้สอนควรนำไปใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

อ.ชญาภา ชัยสุวรรณ
อ.ดร.อรุณรัตน์ ศรีจันทรนิตย์
ผู้ถอดบทเรียน

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม 21 คน

1	อาจารย์ กาญจนา	ครองธรรมชาติ
2	อาจารย์กนกพร	เอื้ออารีย์กุล
3	อาจารย์กรรณิการ์	ชัยลี
4	อาจารย์จินตนา	แสนงาม
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉันทิกา	จันทร์เปีย
6	อาจารย์ชญาภา	ชัยสุวรรณ
7	อาจารย์ เบญจมาศ	โอฬารรัตน์มณี
8	อาจารย์ ดร.พรรณรัตน์	แสงเพิ่ม
9	อาจารย์ภัทรนุช	ภูมิพาน
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี	พงษ์สาระนันทกุล
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีรยา	จึงสมเจตไพศาล
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลยา	ธรรมพนิชวัฒน์

13	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมพร	สุนทราภา
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมหญิง	โควศวนนท์
15	อาจารย์ สุดารัตน์	สุวรรณเทวะคุปต์
16	อาจารย์ ดร. สุดาภรณ์	พยัคฆเรือง
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมสิริ	รุ่งอมรรัตน์
18	รองศาสตราจารย์ อรุณรัศมี	บุนนาค
19	รองศาสตราจารย์ อัจฉรา	เปรื่องเวทย์
20	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาภาวรรณ	หนูคง
21	อาจารย์ ดร.อรุณรัตน์	ศรีจันทรนิตย์